

Conferència del president Artur Mas *Destinació Europa: el futur de Catalunya a la Unió Europea*

Brussel·les, 7 de novembre de 2012

Permetin-me, abans de començar el que serà el cor central de la meva intervenció, que els situï Catalunya. La majoria de vostès ja ens coneixen i ens ubiquen geogràficament, però els volia dir que sóc el President d'una vella nació d'Europa. Una nació que al segle IX formava part dels confins de l'Europa de Carlemany, el que es va anomenar 'Marca Hispànica'. Les arrels del poble català han estat sempre europees, vocació que no ha desaparegut en cap moment al llarg de la història i que segueix absolutament viva i present en els moments actuals.

Presideixo un país de profunda tradició democràtica, que ja al segle XI desenvolupà les assemblees de pau i treva, embrió del que es considera el primer parlamentarisme. Presideixo una institució, la Generalitat de Catalunya, que té els seus orígens al segle XIV, i malgrat haver estat prohibida durant 300 anys, tinc l'honor de ser-ne el 129è president.

El 14 de maig de 2001, per tant fa més d'onze anys, vaig pronunciar una conferència a Barcelona que, amb el títol d'"Entre el desafiament i el Compromís: Cap a un nou posicionament de Catalunya al Món", expressava idees com les següents (cites literals):

"Espanya ha canviat molt, i en molts aspectes per a bé. Espanya ha deixat de ser un estat aïllat, poc desenvolupat i ròneg, per convertir-se en un Estat integrat plenament a Europa, amb un fort desenvolupament i notablement modern. Catalunya ha estat decisiva en aquest procés de modernització, i el catalanisme polític majoritari hi ha tingut un paper destacat."

...

“De fet, és cert que gràcies a aquest procés històric recent Catalunya ha aconseguit el major nivell d'autonomia i d'autogovern dels últims tres-cents anys, però no és menys cert que el nostre poder de decisió és encara molt limitat. Si per poder de decisió entenem tenir la darrera paraula – que no vol dir l'única paraula -, hem de dir que la tenim en moltes menys coses de les que necessitem per fer avançar el país”

...

“Aleshores la pregunta clau és: Catalunya disposarà d'una segona oportunitat per arrodonir i completar la seva autonomia política, és a dir, la seva capacitat de decidir per si mateixa?

... tot fa pensar que no resulta gens fàcil que Catalunya tingui aquesta segona oportunitat, si més no en el marc de l'Estat espanyol”

...

“...el missatge central que els voldria fer arribar aquest vespre és el següent: potser aquesta segona oportunitat a Catalunya li vindrà d'Europa.”

...

“El que sí proposo és que, sense girar-nos-hi d'esquena, superem el marc espanyol. Ho hem fet, i amb èxit, en el camp econòmic. Ho estem fent, encara que més tímidament en el camp cultural, i també en el camp de la comunicació. Per què no ho podem fer en el camp de l'articulació política? Hem d'aprofitar totes les oportunitats que ens ofereixi la construcció de la nova Europa”

Fi de les cites. Han passat onze anys i ens trobem a l'escenari aleshores descrit. Una vella nació d'Europa, Catalunya, que no ha pogut resoldre satisfactòriament el seu encaix en el marc d'un Estat espanyol que no li permet créixer ni desenvolupar el seu autogovern i que essent profundament europea, com és, vol ser un actor més que participi en la construcció d'aquest projecte comú.

En aquests moments, a la Unió Europea, i especialment en el si de la zona Euro, l'atenció està majoritàriament centrada en com sortir de la

crisi i en la discussió de quins són els mecanismes que s'han d'establir per evitar que en el futur apareguin més crisis com les actuals. I com fer front amb més eficàcia i celeritat a les crisis que es puguin produir.

Aquestes qüestions, de les quals avui mateix se'n farà un seguiment especial en la conferència de premsa que està fent el comissari Rehn presentant les previsions econòmiques dels 27 o bé amb la intervenció que aquesta mateixa tarda farà la cancellera Merkel a l'Europarlament, no poden deixar de banda una qüestió fonamental i urgent: la necessitat d'adequar les estructures polítiques i institucionals de la UE a les noves realitats d'un món que està canviant de manera accelerada i que demana respostes imaginatives i valentes per part dels governants.

Tant els tractats de París i Roma, com el de Maastricht, i fins i tot el de Lisboa, han quedat superats per la crisi actual i és necessari pensar en una nova Europa que recuperi la seva cohesió i la seva capacitat executiva per aparèixer davant del món com un conjunt políticament fort i coherent, i davant dels seus ciutadans com un garant de la seva seguretat i benestar i com a defensor de l'individu que s'ha de sentir ben representat per les seves institucions.

A nivell polític pesen molt més els interessos i les visions unilaterals dels Estats, que no pas la recerca de posicions comunes i la definició i execució d'accions conjuntes. Tot i que matisada, la caracterització de la Unió Europea com un 'gegant econòmic i un nan polític', segueix sent certa.

Recordem els orígens. Recuperem l'esperit fundacional. El projecte de Schuman, dels pares fundadors, barrejava el pragmatisme en el mètode i la més àmplia ambició en els objectius. Si rellegim a fons la declaració de 9 de maig de 1950, la qual segueix sorprenent per la seva actualitat, constatem que conté les bases per a un projecte que té com a punt final la creació d'una estructura federal que agrupi als Estats Europeus. He anomenat a aquesta vella aspiració els Estats Units d'Europa. L'actual president del Parlament Europeu, Martin Schulz, em parlava fa un any del seu somni de joventut de veure uns Estats Units d'Europa.

En aquests darrers anys, de forta crisi econòmica, s'ha trobat a faltar un enfocament europeu, supranacional, a l'hora d'afrontar els problemes i proposar solucions. La sensació que s'ha transmès és que Europa no ha estat governada per la Comissió, pel Banc Central Europeu, ni tan sols pel Consell de Ministres ni tampoc pel President permanent del Consell.

Un ciutadà europeu avui té la sensació que les decisions europees es prenen més en poques cancelleries i capitals dels estats més poderosos de la Unió que no pas en les seves pròpies institucions. I que només es parla de moneda, mercat i economia.

Com deia el president Delors, *'ningú no s'enamora d'un Mercat Comú'*. El ciutadà europeu necessita engrescar-se amb idees més transcendents que un simple mercat i per tant bastir, a partir de la nostra pròpia diversitat, un projecte veritablement comú.

Sé que les principals idees en aquest model de construcció europea que circulen per Brussel·les es podrien resumir en dues:

1. La proposta publicada en el llibre "Debut l'Europe!" de Daniel Cohn-Bendit i Guy Verhofstadt, que pregona un Estat Europeu Federal i on els autors citen "*L'Europe ressemble de plus en plus à un monument historique. Un continent marginalisé qui se bat pour survivre dans un nouvelle ère et un nouveau monde*" o també "*L'Europe ne joue plus aucun rôle significatif. C'est la faute de la conception bornée de la souveraineté par laquelle les États membres ont amputé les Traités de notre drapeau et de notre hymne*". Sé que els principals observadors polítics la titllen com a poc realista ja que si bé es considera que compartir la sobirania dels estats membres és necessari, suprimir-la totalment provocaria grans reticències. Europa és massa gran i massa diversa per no ser federal. La pregunta és si a Europa li pesa massa la història per arribar a ser federal.

2. La coneguda com a 'Fórmula Delors', d'una federació d'Estats Nació i la proposta, alternativa, que sobre la mateixa tesi construeix el President de la Comissió, Jose M. Durao Barroso. Delors basa la seva proposta en el 'mètode comunitari', que és el fonament de tot el sistema i que ha de ser reforçat i millorat, acceptant la possibilitat de cooperacions reforçades que portaria, de fet, a una Europa a diverses velocitats.

El president Barroso reprèn la fórmula de la Federació però refutant la hipòtesi d'una Europa a dues velocitats.

A cavall d'aquestes dues tesis podem parlar de la necessitat de construir uns Estats Units d'Europa, que no poden ser mimètics als dels EUA, ja que el pes de les llengües i les cultures pròpies és notable, així com el de la pròpia història. Però aquesta nova realitat europea molt més federal ha de construir-se sobre la base d'aquelles nacions que tenint un territori, una història, una llengua i una cultura clarament definides, com és el cas de Catalunya, tenen la voluntat, i així ho expressen democràticament a les urnes, de ser un actor propi en la construcció d'aquesta nova Europa.

El nostre plantejament és clar: cedim totes les competències necessàries per donar força real a la Unió Europea i desenvolupem les polítiques de major proximitat - sanitat, educació, polítiques socials, ... - en aquells marcs territorials que permeten fer-ho de manera més eficaç i homogènia. De la mateixa manera que els Estats no poden ser un fre a la construcció del projecte europeu, tampoc ho poden ser a la voluntat d'aquelles nacions sense estat que democràticament i pacíficament expressen la seva voluntat de ser un actor propi més en aquest procés de construcció europea.

Voler tenir un estat propi en el marc de la Unió Europea és estar disposat a cedir sobirania a les Institucions Europees. Per tant, el nostre procés és molt més que el reconeixement de la nostra identitat nacional en el marc d'una Europa unida, és molt més que un procés que anomenen sobiranista, atès que estem totalment a favor d'una Europa

d'estructures federals, on les decisions no requereixin interminables negociacions i processos llarguíssims de ratificació abans de poder ser aplicades. Quan a Catalunya em pregunten si vull un Estat independent, els responc que vull per a Catalunya un Estat propi, que necessàriament ha de compartir interdependències en una Europa més unida i més forta.

I és per tot això que els proposo una integració europea real. Per a nosaltres, els catalans, la frontera no ha estat mai un element definidor de la nostra identitat, ni volem construir noves fronteres. Al contrari, nosaltres som un exemple de com la integració europea ens ha permès sortir dels límits de l'Estat clàssic en tot un seguit de terrenys: les infraestructures, les empreses, els estudiants universitaris i la cultura. Tots els grans projectes estratègics de país tenen una dimensió europea i adquireixen el seu sentit ple en l'espai europeu, i en el nostre cas, també mediterrani. Els en citaré un exemple: Catalunya com a centre logístic dintre del corredor mediterrani en la xarxa transeuropea de transports. Quan Catalunya aspira a ser el punt, o un dels punts, d'entrada de mercaderies provinents d'Àsia i d'Àfrica al sud d'Europa no ho fa pensant en clau territorial de la península Ibèrica. Ho fa amb vocació i dimensió europea.

I és perquè la ciutadania de Catalunya ho ha manifestat de forma massiva als carrers que he convocat les properes eleccions. Per certificar aquesta voluntat de l'única manera que en democràcia es poden certificar les coses, a través del vot i les urnes. Perquè el poble de Catalunya manifesti de manera clara i inequívoca si vol ser consultat sobre el seu futur i el seu estatus com a subjecte polític en la propera legislatura.

A Catalunya tindrem eleccions el 25 de novembre. Són eleccions anticipades que he convocat després que 1,5 milions de persones es manifestessin de manera pacífica pels carrers de Barcelona l'11 de setembre passat, i que el President Rajoy donés un sonor cop de porta a la possibilitat de negociar el Pacte Fiscal que havia aprovat per àmplia majoria el Parlament de Catalunya.

El nostre plantejament parteix de la radicalitat democràtica, de l'expressió d'aquesta democràcia basada en el dret a decidir. Catalunya ha de poder decidir democràticament i pacífica quin vol que sigui el seu futur en el marc de la UE.

Aquest procés ens portarà, si les urnes ho avalen, a consultar en els propers 4 anys al poble de Catalunya sobre quin vol que sigui el seu futur.

Com volem, i com ens comprometem, que sigui aquest procés?

Un cop validat per les urnes el procés de consulta, aquest s'ha de plantejar en els termes següents:

- Escrupolosament democràtic. Tot el procés ha d'anar avalat en aquells aspectes més rellevants per la decisió directa del poble de Catalunya.
- Rotundament pacífic. Aquest procés ha de mostrar a Europa i al món la manera de ser dels catalans: esperit positiu, absència de violència i voluntat de pacte.
- Clarament transparent. El procés ha de ser clar i amb un full de ruta definit. Tothom ha de ser coneixedor de la realitat del que afronta.
- Amplament majoritari. Cal una gran majoria del Parlament que recolzi el dret a decidir per iniciar el procés de consulta. Un cop iniciat el procés, la seva validació ha de ser també per una majoria suficient, que no pot significar partir el país en dues meitats. Sempre he dit que no voldria una majoria de 50,5% sobre un 49,5%.
- I finalment, com ja he dit fins ara, el procés català té vocació de permanència en el marc de la Unió Europea i de l'euro. No tindria

cap sentit que una nació que forma part de la Unió Europea i de l'euro i que en vol seguir formant part no pogués seguir-ho fent.

Catalunya no ha fallat mai a Europa en tota la seva història, esperem que ara Europa no ens falli.

Hi ha qui ha volgut qüestionar la viabilitat d'un futur estat català per les seves dimensions, tot i que Europa és una clara mostra que la majoria de vegades són els estats petits els que tenen major capacitat per donar resposta als nous reptes que es van plantejant.

A Europa els països que han protagonitzat la ràpida recuperació econòmica de finals de 2009 a meitat de 2011 han estat els petits països petits centreeuropeus, nòrdics i bàltics, de la mà d'una brillant recuperació de les exportacions industrials i prèvia restauració del flux de crèdit bancari a les empreses i famílies.

Els professors del MIT Alesina i Spolaore en el seu llibre 'The size of nations' indicaven que com més obert i integrat és el món, augmenten els incentius perquè països petits optin per crear un estat propi eficient, més homogeni i governable pel que fa a una gestió més eficaç de les preferències dels seus habitants.

Els donaré ara algunes dades que demostren la viabilitat del futur estat català i que demostren que al sud d'Europa hi ha també realitats que funcionen i poden funcionar.

Un futur estat català es situaria a la setena posició dels països europeus en PIB per capita, i seria, com ha estat fins ara, contribuïdor net de la Unió. Quant a PIB agregat, ens situaríem en tretzena posició.

A nivell de població i territori, som un país petit, amb 7,5 milions de persones i 32.000 km² seríem respectivament el setzè i vint-i-tresè país de la UE-27.

Pel que fa a l'obertura del comerç exterior, Catalunya es situaria en la mitjana europea, ocupant la tretzena posició del rànquing.

Més dades rellevants sobre Catalunya: el 40% dels fons de recerca que es destinen a l'Estat espanyol van a parar a Catalunya; el 28% del total de les exportacions de l'Estat espanyol s'efectuen des de Catalunya; Catalunya rep 15 milions de turistes estrangers, que significa el 25,5% dels turistes que visiten Espanya.

Pel que fa referència a la inversió estrangera, l'European Attractiveness Survey d'Ernst & Young situa Barcelona, i per extensió Catalunya, com la tercera regió europea més atractiva, després de Londres i París.

Aquestes són només algunes dades molt bàsiques que demostren la viabilitat d'un estat propi per a Catalunya.

Permetin-me acabar com he començat, sóc el 129è President de la Generalitat, President d'una vella nació d'Europa amb més de 1.000 anys d'història, bressol de la democràcia i, com deia el nostre cèlebre violoncel·lista Pau Casals, amb un dels parlaments més antics del món. Una nació que se sent, i vol seguir sent, europea per història, tradició i vocació. Una nació que espera que Europa no li falli.

Moltes gràcies.